

Calluna

29(1) 2012

Redaktörsskifte

Sanna Fant

Friggeråker Lilla Trampet, 521 94 Falköping

I det här numret av Calluna presenteras 2012 års exkursionsprogram i Västergötland och Göteborgsområdet, Botaniska Föreningen i Göteborgs program, blomstervandringar under ”De vilda blommornas dag” den 17 juni och ett bidrag om bär-målla (*Chenopodium foliosum*). Dessutom ges en kort beskrivning kattfot (*Antennaria dioica*) som är Årets Växt 2012.

Kanske kommer ni i detta nummer av Calluna märka av en del mindre förändringar. Det beror i så fall på att Calluna har fått en ny redaktör, som visserligen har fått en mycket bra arbetsintroduktion utav föregående redaktör, men som arbetar i ett annat program och har en del egna idéer.

Redaktörerna Sanna Fant och Gunnar Weimarck vid ett introduktionsmöte hemma hos Gunnar i Askim.

Calluna

Utgiven i samarbete mellan
VÄSTERGÖTLANDS BOTANISKA FÖRENING och
BOTANISKA FÖRENINGEN I GÖTEBORG
Redaktör: Sanna Fant

ÅRG. 29 2012 NR 1
ISSN 2000-2335

VÄSTERGÖTLANDS BOTANISKA FÖRENING

Plusgiro: 482 38 80-2 **Årsavgift:** 100 kr
Adress: Biologiska museet
4:e Villagatan 6 504 53 Borås
Hemsida: <http://www.vbf-botanik.org>
STYRELSE:
Ordf: Anders Bohlin
Halltorpsgatan 14 461 41 Trollhättan
0520-35040 anders.bohlin@telia.com
V ordf: Gösta Börjeson
Dammgatan 10 566 32 Habo
036-40611 gosta.borjeson@telia.com
Sekr: Karin Kjellberg
Stenum Västtomten 532 94 Skara
0511-61007 kjellberg.karin@telia.com
Kassör: Olof Janson
Kårtorp 1 533 97 Götene
0511-53026, 53016
Övriga: Ulla-Britt Andersson
Tingvallavägen 3 461 32 Trollhättan
0520-10798 0708958625@euromail.se
Anders Bertilsson
Bäcksholm 565 91 Mullsjö
0392-23015 bertilsson.gravsjo@telia.com
Michael Johansson
Bodagatan 27 507 42 Borås
0704-552247 0704552247@bredband.net
Peter Laudon
Ryttaregårdsv. 14 532 73 Varnhem
0511-60586 peterlaudon@telia.com
Erik Ljungstrand
Järkholmsv., pl 614 436 56 Hovås
0708-559628
Enar Sahlin
Box 3 438 05 Hindås
0301-10848 enar.sahlin@swipnet.se
Lennart Sundh, SUNDH MILJÖ
Odengatan 24 52143 Falköping
0515-14009, 0709-667959 hem: 0515-16759
sundh.miljo@telia.com

Rapportmottagare: Lennart Sundh
Floraväktarsamordnare: Enar Sahlin
Exkursjonskommitté: Anders Bertilsson, Erik Ljungstrand

BOTANISKA FÖRENINGEN I GÖTEBORG

Plusgiro: 52 41 55-9 **Årsavgift:** 100 kr
Adress: Botanhuset
Box 461 405 30 Göteborg
Hemsida: <http://www.bfig.se>
E-post: [REDACTED]
STYRELSE:
Ordf: Gunnar Weimarck
Kullstigen 5 436 40 Askim
031-414655 weimarck@telia.com
V ordf: Aimon Niklasson
Trolltjärn 18 436 40 Askim
031-261378 aimon@bahnhof.se
Sekr: Erik Ljungstrand (se vänsterspalten)
V sek: Staffan Wall
Gibraltargatan 44 412 58 Göteborg
031-160560 wall@chem.gu.se
Kassör: Sören Svensson
Båtsman Gräs g. 11 422 57 Hisings Backa
031-523865 / 0703-222403
soren.svensson@mbox303.tele2.se
Övriga: Kenneth Bergerson
Karduansmakareg. 26415 07 Göteborg
031-266637 kennethbergerson@gmail.com
Ragnhild Crawford
Önneröd 150 442 72 Kärna
0303-226123
ragnhild.neil.crawford@gmail.com
Claes Gustafsson
Storesandsvägen 7 430 82 Donsö
031-973861 / 0703-210641
claes.gustafsson@bioenv.gu.se
Mari Källersjö
Carl Skottsbergs gata 22 413 19 Göteborg
031-7411102
mari.kallersjo@vgregion.se
Enar Sahlin (se vänsterspalten)

Floraväktarsamordnare: Enar Sahlin
Exkursjonskommitté: Erik Ljungstrand, Eva Andersson
Kenneth Bergerson, Kristoffer Hahn
Festkommitté: Maj Fagerberg

Kallelse till årsmöte 2012 med Västergötlands Botaniska Förening

Föreningen kallas till årsmöte **lördagen den 28 april** klockan 10.00 på **Fristads folkhögskola**.

09.30 Samling med kaffe och fralla

10.00 Årsmöte varefter Lennart Sundh informerar om arbetet med boken *Botanisk utflyktsguide för Västergötland*

11.00 Karin Bohlin håller föredrag om pollinationsbiologi

12.00 Föreningen bjuder på lunch

13.00 Avfärd till Mölarps Ö för exkursion

Förnamälan sker till Anders Bohlin senast den **23 april** på tel. 0520-35040 eller anders.bohlin@telia.com. Kom också ihåg att anmäla om eventuell specialkost.

Folkhögskolevägen 7

513 32 Fristad

Telefon: 033-23 68 00

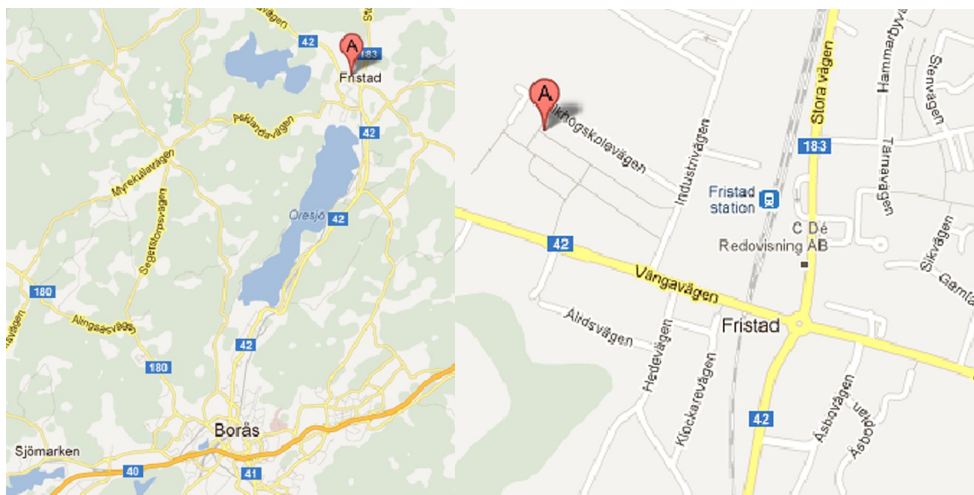
Fax: 033-26 06 52

E-post: exp@fristads.fhsk.se

Webbaddress: www.fristads.fhsk.se

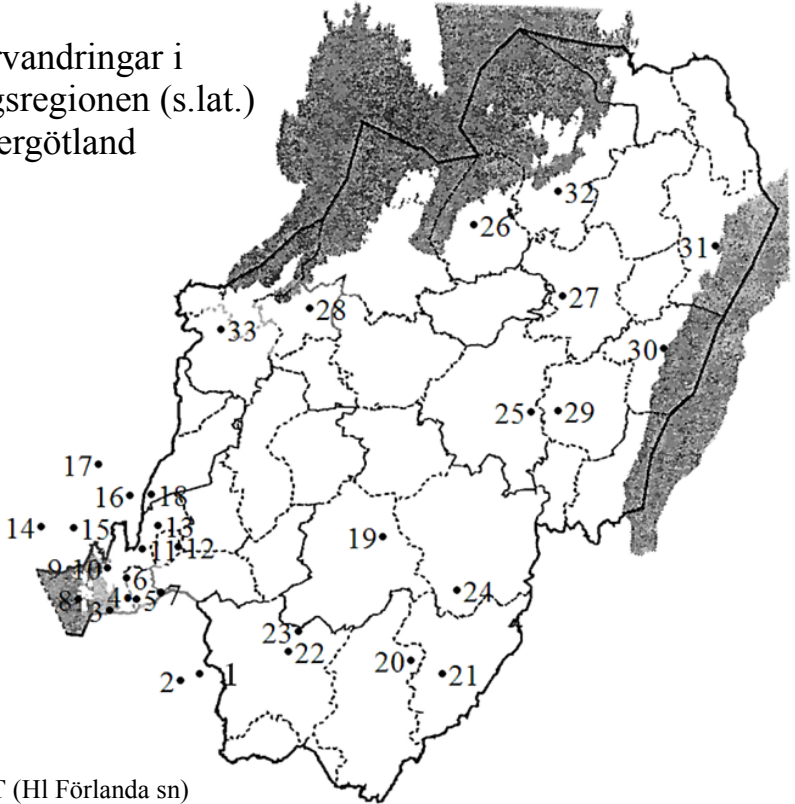
Köranvisning till Fristads folkhögskola

Punkten A markerar folkhögskolans placering (karta från www.google.se).

”De Vilda Blommornas Dag” söndag 17 juni 2012

Blomstervandringar i
Göteborgsregionen (s.lat.)
och Västergötland

1. ÄSKHULT (Hl Förlanda sn)

TID: 10-12

LEDARE: Jan Kuylenstierna

MÖTESPLATS: ”Bytorget” i Äskhult

2. TJOLÖHOLM (Hl Fjärås sn)

TID: 18-20

LEDARE: Jan Johansson

MÖTESPLATS: Parkeringen vid
”Manegen”

3. STORA AMUNDÖN (Vg Askim sn)

TID: 18-20

LEDARE: Aimon Niklasson

MÖTESPLATS: Parkeringen innanför
Amundö

4. TULEBO (Vg Kållerød sn)

TID: 10-12

LEDARE: Marie Hurtig

MÖTESPLATS: Vägkorsningen ovan
Tulebosjön

5. GUNNEBO (Vg Fässberg sn)

TID: 14-16

LEDARE: Maj Fagerberg

MÖTESPLATS: Parkeringen vid Sten-
sjön

6. **ÄNGGÅRDSBERGEN** (Vg Fässberg sn)
TID: 10-12
LEDARE: Erik Ljungstrand
MÖTESPLATS: Finnmossens nordöstra ände

7. **WENDELSBERG** (Vg Råda sn)
TID: 10-12
LEDARE: Kristoffer Hahn
MÖTESPLATS: Vid Wendelsbergs Grindar

8. **DONSÖ** (Vg Styrösö sn)
TID: 14-16
LEDARE: Claes Gustafsson
MÖTESPLATS: Bryggan vid Donsö hamn

9. **RUDDALEN** (Vg Västra Frölunda sn)
TID: 14-16
LEDARE: Anders Aronsson
MÖTESPLATS: Parkeringen vid Motionscentralen

10. **SLOTTSSKOGEN** (Vg Göteborg sd)
TID: 18-20
LEDARE: Ingrid Ljungstrand
MÖTESPLATS: Nedom August Kobbs byst

11. **DELSJÖN** (Vg Örgryte sn)
TID: 18-20
LEDARE: Svante Henning
MÖTESPLATS: Parkeringen vid Deljöbadet

12. **BOKEDALEN** (Vg Partille sn)
TID: 18-20
LEDARE: Sven-Olov Strandhede
MÖTESPLATS: Parkeringen vid Jonse-
reds stn

13. **LÄRJEÅN** (Vg Angered sn)
TID: 10-12
LEDARE: Lars-Erik Norbäck
MÖTESPLATS: Vid Blå Stället, Angereds centrum

14. **BURÖ** (Bh Öckerö sn)
TID: 13-15
LEDARE: Håkan Olsson
MÖTESPLATS: Burö färjeläge (på Stuvö)

15. **SILLVIK** (Bh Torslanda sn)
TID: 18-20
LEDARE: Staffan Wall
MÖTESPLATS: Utanför Lottkärrs gård

16. **GUNNESBY** (Bh Säve sn)
TID: 14-16
LEDARE: Hans Starnberg
MÖTESPLATS: Gunnesby koloniområdes entré

17. **ÅSEBY** (Bh Solberga sn)
TID: 14-16
LEDARE: Ragnhild Crawford
MÖTESPLATS: Vid Solberga kyrka

18. **VINNINGSSBO DALAR** (Vg Nöd-
inge sn)
TID: 10-12
LEDARE: Elin Björesund & Lena Ry-
dén
MÖTESPLATS: Vid pendelparkeringen
i Bohus

19. **I TRAKTEN AV KRÖKLING**
(Vg Gingri sn, Borås kn)
TID: 10.00
LEDARE: Ingvar Einarsson tel. 033-
261293
MÖTESPLATS: P-plats vid Krökling-
hage

20. **NYDALS GRUSGROP** (Vg Ullasjö sn, Svenljunga kn)

TID: 10.00

LEDARE: Sven-Olof och Lars Johansson. Upplysningar Sven-Olof Johansson tel. 0325-626037.

RT90 X: 6380255, Y: 1338055

21. **TRANEMOSJÖN** (Vg Tranemo sn, Tranemo kn)

TID: 09.00

Samling vid fågeltornet klockan . Ansvarig Bruno Dahlqvist tel 0325-76787

22. **HÄLJADALEN** vid Framnäs (Vg Kinna sn, Marks kn).

TID: 10.00

LEDARE: Kenneth Hansson tel 070-6683812.

Samling vid Häljadalens entré.

23. **FRITSLA** (Vg Fritsla sn)

TID: 10.00

LEDARE: Kenneth Persson tel 0320-70986

Samling vid Bjälbo klockan 10.

24. **KLEVABERGET** (Vg Södra Säm sn, Ulricehamns kn)

TID: 10.00

LEDARE: Rolf Enander 0321-72500, 073-0495873 eller 00358408722112 (Finland). Info: Ingvar Andersson, tel 0321-820 85

MÖTESPLATS: Gamla fotbollsplanen Ekullen, Vegby. Kör av från landsvägen Gällstad-Borås mitt emot vägen till Lingåsen. Samåkning från rådhusparkeringen, Ulricehamn, kl 09.30.

Västergötlands Flora finns till försäljning vid detta tillfälle.

25. **STIPAKULLARNA NÄS** (Vg Falköpings kn)

TID: 10-14

Guidning bland fjädergräs, drakblommor och praktbrunört.

26. **GÖTENE** (Vg Götene kn)

Kl. 10 Blomstervandring på Österplana vall. Samling vid Nyängen. Kör den lilla vägen mot Örnkulla (mellan Medelplana och Österplana kyrkor) till vägs ände. LEDARE: Ove Johansson. Kl. 14 Friluftsgudstjänst vid Österplana kyrka.

Kl. 15 Blomstervandring på Österplana hed. Samling vid parkeringen norr om Österplana kyrka.

LEDARE: Olof Janson och Ove Johansson.

Kl. 18 Blomstervandring vid Björnebergsängarna. Samling vid parkeringen norr om Österplana kyrka. LEDARE: Anders Holgersson och Olof Janson . *Dagen firas i samarbete mellan Naturskyddsföreningen/Studiefrämjandet, Svenska Botaniska Föreningen, Svenska kyrkan och Västkoststiftelsen.*

27. **NOHLMARKENS NATURERSERVAT** (Vg Skövde kn)

TID: 18.30

Vandring i ett av Sveriges finaste orkidéområde. Vid tidpunkten för denna vandring kan man i detta orkidéparadis finna minst 10 blommande orkidéarter, en del i mycket stort antal. Dessutom förekommer en massa andra vackra arter i området. Vandringen tar 1½-2 tim. Ta gärna med fika! Samling vid Nohlmarkens P-plats.

LEDARE: Kurt-Anders Johansson, 0500-41 17 80 eller 70-630 17 36

28. **GRÄSTORP** (Vg Grästorps kn)

Det kommer att bli en tidig De vilda blommornas dag i Grästorp nämligen **söndagen den 3 juni**.

TID: 09.30

MÖTESPLATS: Grästorps torg där Grästorps egen Linné och Lidbeck tar emot och sedan åker vi gemensamt till Asphagen i Tengene för en trevlig vandring. Glöm inte att ta med fikakorgen! Kontaktperson: Bengt-Erik Persson tfn 0514-51507

29. **TIDAHOLM** (Vg Tidaholms kn)

TID: 14.00

Vi går från Lammevadskärret till Stångaberget.

Ansvarig: Nils Werner Tel: 0502-131 84

30. **HJO** (Vg Hjo kn)

Kommer att arrangera en tur, ej programlagt ännu.

Kontaktperson: Ulla Kjellander

31. **BÖLETS ÄNGAR** (Vg Karlsborgs kn)

TID: 10.00

Guidade vandringar genom blomsterängarna om cirka två timmar. Vi får bl.a. se nattviol, storrams, skogsklocka, pyrola och förhoppningsvis även blommande guckusko. Här finns även rikligt med gamla hasselbestånd. De äldsta cirka 700 år. Guide Siw Sjöberg, tfn 0705-798542. Samling på reservatets parkering.

32. **MARIESTAD** (Vg Mariestads kn)

TID: 10.00

LEDARE: Joakim Lilja ”Karlebyvandringen”.

MÖTESPLATS: Persgården. Samarrangemang med Ullervad-Leksbergs hembygdsförening. Frågor: Alf Saldin 0501-16388

33. **TROLLHÄTTAN** (Vg Trollhättans kn)

TID: 10.00

LEDARE: Karin och Anders Bohlin
PLATS: Meddelas i lokalpressen.

Botaniska Föreningen i Göteborg

Program för perioden mars - maj 2012

Torsdag 29 mars, kl. 19: Uti vår hage på huk och på mage. Professor emeritus *Guy Heyden* visar botaniska makrobilder som han tagit runt den egna stugknuten och i omgivande skogar kring Hindås. Avsikten är mer att roa än att göra någon "vetenskaplig" djupdykning i växtvärldens fascinerande former. De ordsatta bilderna, som delvis också finns utställda som fotokonst, vill stimulera till ett inspirerande kunskapsutbyte mellan en naturfotograf och hans botaniskt välmeriterade auditorium.

Torsdag 26 april, kl. 19: Årsmöte med sedvanliga årsmötesförhandlingar, inklusive val av styrelse och övriga funktionärer.

Efter pausen blir det föredrag av *Alexandre Antonelli* om **Mångfalden i tropiska Amerika**. Amerikas tropiska delar, eller *neotropiska florariket*, mellan centrala Mexiko och södra Brasilien, är jordens i särklass artrikaste område, åtminstone vad gäller kärlväxter. Flera olika teorier har framkastats för att "förklara" detta faktum, men förmodligen existerar det inte någon "universell förklaringsmodell" till denna artrikedom. Alex' egen forskning går ut på att försöka uppskatta "den relativa betydelsen av olika förklaringsmodeller" med hjälp av DNA-sekvenser, och hoppas, att hans resultat skall vara till hjälp för att skydda vad som återstår.

Torsdag 24 maj, kl. 19: Geobotanik – om samspelet mellan mark och växter.

Professor *Jimmy Stigh* berättar om hur olika växters förekomst i naturen hänger ihop med det geologiska underlaget, särskilt om hur kalk (och serpentin) inverkar på florans sammansättning. Vi får i synnerhet veta mer om en "exempelart", vinrankan *Vitis vinifera*, som kan växa i allt från magra sandjordar till ren kalksten, och dessutom klarar svår torka. Fransmännen har i vinodlingssammanhang skapat begreppet "terroir", men vad innebär det egentligen? Och varför är inte termen "kalkkrävande" speciellt lyckad, åtminstone inte för flertalet "kalkväxter"?

LOKAL för våra föredrag är, om inget annat anges, "Botanhusets" (f.d. Botaniska institutionens) föreläsningssal på Carl Skottsbergs gata 22 B i Göteborg.

Tyvärr kan vi inte ställa upp husets entrédörr i samband med mötena, men någon medlem kommer att finnas i närheten av dörren för att släppa in dem som kommer i tid. Om du skulle råka bli försenad till en föreläsning så kan du knacka på föreläsningssalens bakre fönster (gå uppför backen till vänster från entrén) så kommer det någon inom kort och öppnar för dig.

UTDELNING ur våra fonder “till minne av Harald Fries m.fl.” år 2012. Botaniska Föreningen i Göteborg delar årligen ut en del av avkastningen från fonderna vi förvaltar till “Botaniska undersökningar, främst avseende Västsveriges flora”. Vid årets beslutstillfälle fanns det 7000 kronor tillgängliga för utdelning, vilka delades mellan Tore Mattsson, Ulf Ryde och Tomas Burén (för genetiska studier av olika björnbär, främst hallonbjörnbärsgruppen *Rubus* subsect. *Subidaei*) och Erik Ljungstrand (för växtgeografiska och ekologiska studier av hjorttunga *Phyllitis scolopendrium*).

ALLA är välkomna till ovanstående föredrag, som arrangeras av Botaniska Föreningen i Göteborg, även de som (ännu) endast är medlemmar i Västergötlands Botaniska Förening, liksom vänner och bekanta till medlemmarna.

Botaniska Föreningen i Göteborg och Västergötlands Botaniska Förening

Exkursionsprogram för vegetationsperioden 2012 (del 1)

För exkursionerna gäller följande:

- Deltagande i exkursioner bör anmälas, om ej annat anges, till Erik Ljungstrand (0708-559628). Uppge vilken exkursion, namn, telefonnummer och eventuell tillgång till bil. Om du inte anmält dig minskar möjligheten att få plats i bil för vidare transport. Bilburna bör *alltid* anmäla sig – för planeringens skull, samt om möjligt infinna sig vid den första samlingsplatsen (om flera). Endast de som har anmält sig kan informeras om sena ändringar i programmet eller i det fall exkursionen skulle ställas in. Anmäl dig helst inte mer än en vecka i förväg – det blir så svårt att hålla reda på.
- Fältklädsel, inklusive stövlar, rekommenderas (om ej annat anges). Glöm ej luppen!
- Tag med matsäck (även på kvällsexkursionerna, om du så önskar).
- Samlingstiderna avser tid för avfärd, så var på plats i god tid innan.
- Samåk i största möjliga utsträckning. På många lokaler är parkeringsmöjligheterna starkt begränsade. Åk gärna kollektivt där så är möjligt.
- Ersättningen till bilägare är 18 kr per mil, vilken insamlas bland medföljande passagerare, om ej annat överenskommit.
- Kontrollera noga kollektivtrafikens linjer och tider, då ändringar kan ha skett efter programmets tryckning.
- Exkursionsprogrammets andra del (från senare delen av september) är ännu bara preliminärt fastställt; definitiva tider och platser kommer i häfte 3 av Calluna.
- Till flertalet av våra exkursioner är även icke medlemmar välkomna att medfölja för att få uppleva hur trevligt vi har, men för exkursioner med begränsat deltagarantal gäller krav på medlemskap (i BFiG eller VBF) redan vid anmälan.
- Eventuella frågor ställs till Eva Andersson (031-583141), Kenneth Bergerson (031-266637), Kristoffer Hahn (0762-157500), Erik Ljungstrand (telefon ovan!), Anders Bertilsson (0392-23015) eller direkt till exkursionsledarna.

Söndag 1 april: Lavexkursion i **Göteborgsområdet** ledd av *Lars Arvidsson* och *Ulf Larsson*. Vi besöker några nyfunna lokaler med sällsynta lavar på planterade, ofta unga alléträd. Bland de lavar vi hoppas se kan nämnas getlav *Flavoparmelia caperata*, liten g. *F. soredians*, örlav *Hypotrachyna revoluta*, mörk ö. *H. afrorevoluta*, praktsköldlav *Parmotrema perlatum*, punktsköldlav *Punctelia subrudecta* och daggig p. *P. jeckeri*. Ca 1 km vandring i lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 10:00. Tag med lupp! Anmälan senast 30 mars.

Fredag 13 april – söndag 15 april: Vårloksexkursion till **Ö L A N D** med *Ulla-Britt Andersson*, *Thomas Gunnarsson* samt *Erik Ljungstrand*. Vårt huvudmål på denna resa är att studera alla Sveriges (sex) vårlöksarter, men även bl.a. klockjulros, glans- och klubbveronika, silverviol, fyra olika vårstjärnor och porslinshyacinth borde kunna studeras i blom – och givetvis finns det även mycket annat att se.

Planerad avresa från Göteborg 13 april på eftermiddagen, återkomst 15 april på kvällen. Föreläggning (huvudsakligen) i dubbelrum på Eksgården i Gårdby. Kostnad ca 1500 kr, inklusive två övernattningsnätter med helpension, men exklusive resor; dessa kan kosta ca 600 kr. Maximerat deltagarantal, högst 20 personer. Bindande skriftlig anmälan senast den 24 februari till Erik Ljungstrand, Järkholmsvägen, pl 614, 436 56 Hovås Vid överanmälan får de sist anmälda utgå. Utförligare program sändes till de anmälda under mars. **OBS!** Denna resa är endast öppen för medlemmar i BFiG eller VBF.

Tisdag 24 april: Traditionell kvällsvandring genom **Vitsippsdalen** under ledning av *Erik Ljungstrand*. Vitsipporna bör vid denna tid blomma som bäst; för övrigt kan vi få se bl.a. gulsippa, hålnunneört, stor nunneört, vårärt, skogsbingel, dårört, vätteros, (vanlig) vårlök och lundvårlök i blom, medan blott bladen av månviol och skogsstarr har hunnit komma upp. Ca 2 km promenad i lätt terräng. Samling vid växthusentrén kl. 17:30. Stövlar ej nödvändigt. Anmälan senast 23 april.

Lördag 28 april: Västergötlands Botaniska Förenings årsmöte (med exkursion) i Fristad.

Torsdag 3 maj: Kvällsutflykt till **Årekärslunden** med *Aimon Niklasson*. Vi hoppas att gulsipporna blommar som bäst, och att vi hittar svart trolldruva, vätteros, lundslok och kanske underviol. Även vissa mossor och lavar kommer att demonstreras, av de senare speciellt de som etablerar sig på askarnas unga grenar. Ca 1 km vandring i lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 17:30 och vid naturreservatets parkering väster om Årekärr kl. 18:00. Anmälan senast 2 maj.

Torsdag 10 maj: Nybörjarexkursion till **Labbera** vid Råda säteri ledd av *Kristoffer Hahn*. Denna vackra udde i Rådasjön rymmer flera naturtyper och därmed många vanliga växter. Under en lugn promenad lär vi oss mer om dem, och får också se en stor raritet, landets rikaste lokal för getris *Diervilla lonicera*. Ca 2 km vandring i mest lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 17:30 och vid Råda säteris parkering kl. 18:15. Anmälan senast 8 maj.

Lördag 12 maj: Hallands Botaniska Förenings exkursion till "Gubbanäsan" på västra Getterön.

Söndag 13 maj: Föreningen Bohusläns Floras årsmöte (med exkursion) i Uddevalla.

Tisdag 15 maj: Aftonvandring i **Bokedalen** under ledning av *Robert Daun*. Bokskogens vårflora är rik med bl.a. gullpudra, desmeknopp och lundvårlok; kanske lever ännu myskmadran kvar? På själva stationsområdet hoppas vi få se fågelarv, som här har sin enda kända förekomst i Västergötland. Ca 3 km promenad i lätt terräng. Samling på den sydöstra parkeringen vid Jonsereds station (utanför Jonsereds fabriker) kl. 18:00. Anmälan senast 14 maj.

Söndag 20 maj: Vi besöker naturreservatet **Assbergs raviner** (mellan Kinna och Skene) med *Kenneth Hansson*. I de sommartid betade ravinerna finns en vacker vår- och försommarflora. Kanske blommor ännu hagtornar och vildapel, medan marken under pryds upp av bl.a. backsmultron, gullviva och klasefibbla. Ca 2 km vandring i tämligen kuperad terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 9:00 och vid reservatparkeringen (söder om Skene Järn) kl. 10:00. Anmälan senast 18 maj.

Söndag 27 maj: Heldagsexkursion till **Älgön** ledd av *Lars Arvidsson*. Denna överdådigt artrika ö är Föreningens genom tiderna mest besökta mål. Gullvivorna bör ännu stå i blom, för övrigt hoppas vi se bl.a. rutlåsbräken, klippoxel, sårläka, tvåblad, nästrot och jättelav. Ca 5 km vandring i delvis kuperad terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 8:15 och vid Rörtångens brygga kl. 9:40. Båt till Älgön avgår kl. 9:45 och återkommer till Rörtången kl. 18:40. Anmälan senast 25 maj.

Lördag 2 juni: Heldags försommarutflykt till **Morlanda** (på Orust) under ledning av *Tore Mattsson* och *Olle Molander*. Vid kyrkan finns torrbacksflora, bl.a. oxtunga och sandmaskrosor. Parken kring Morlanda säteri, med anor från medeltiden, har en intressant flora, delvis av kulturursprung. Utmed Morlandaån kan vi studera våtmarksväxter, och uppe i Berga klev ädellövskog med artrik flora, inte minst av mossor och lavar. Ca 3 km vandring i mestadels lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 8:15 och vid Morlanda kyrka kl. 10:00. Anmälan senast 31 maj. Efteråt finns möjlighet att delta i en halvannan timmes kulturhistorisk trädgårdsvandring på säteriet ledd av dess ägarinna, *Berit Thorburn* (pris 100 kr).

Onsdag 6 juni: Naturreservatet **Näsbokrok** (ute på Ölmanäs i norra Halland) visas av *Jan Kuylenstierna*. Här finns ett betat klipphedslandskap med intressant flora, bl.a. fjällnejlika, backsmultron, småfingerört och segstarr (nyupptäckt). Ytterligare några lokaler i trakten kommer att besökas. Ca 3 km vandring i mest lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 9:00 och vid reservatparkeringen kl. 10:00. Samarrangemang med Hallands Botaniska Förening. Anmälan senast 4 juni.

Onsdag 11 juli – söndag 15 juli: Svenska Botaniska Föreningens Botanikdag, nu i Hälsingland.

Lördag 4 augusti: Sensommarutflykt till tasselmarkerna i **Risveden** under ledning av *Pelle Dalberg*. Vi kommer att besöka myrmarker, både kärr och mossar, men även få se vissa av gammelskogens karaktärsväxter. Bland de växter vi bör skåda kan nämnas klockgentiana och knärot. Ca 5 km vandring i delvis obanad terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 9:00 och Forsvallen i Skepplanda kl. 10:00. Stövlar anbefalles! Anmälan senast 2 augusti till Kenneth (0707-872415).

Torsdag 9 augusti: Nybörjarexkursion till **Ganlet** (nära Önnered) med *Kristoffer Hahn*. På denna udde vid havet finner vi många av västkustens vanligaste växter. Vi rör oss i lugn takt och lär oss mera om allt det vi finner, med gott om tid för frågor och svar. Ca 1 km promenad i lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 17:30 och vid Ganlevägens slut kl. 18:00. Anmälan senast 7 augusti till Kristoffer (0762-157500).

Tisdag 14 augusti: Kvällsvandring kring **Bohus fästning** ledd av *Ragnhild Crawford*. Runt den 700-åriga ruinen bör vi bl.a. kunna skåda stenfröets vita frön och blommande bosyska, liksom våra båda giftigaste örter, sprängört och odört. Om vädret medger ser vi slamkrypor och vildris på Bredungen. Ca 2 km vandring i mest lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 17:15 och vid den norra parkeringen på Fästningsön kl. 18:00. Stövlar anbefalles! Anmälan senast 13 augusti.

Lördag 18 augusti: Eftersommarexkursion över **Sönerbergen** på sydligaste Onsalahalvön med *Erik Ljungstrand*. Vi vandrar genom kusthedslandskapet till den gamla lotsutkiken på Mönster och får skåda bl.a. fyrling, raspbjörnbär, ävjebrodd, krypfloka, knutört och flocksvalting samt inte minst "smaragden i klippskrevan", hjorttungan, som hittades här år 1908. Ca 4 km vandring i mestadels lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 9:00 och vid Orreviks vändplats kl. 10:00. Samarangemang med Hallands Botaniska Förening. Anmälan senast 16 augusti.

Söndag 19 augusti: Hallands Botaniska Förenings exkursion till Vapnö grustag nära Halmstad.

Onsdag 22 augusti: Traditionell stadsvandring inne i **Göteborgs** innerstad under ledning av *Erik Ljungstrand*. Åter vandrar vi på stenstadens gator för att skåda vad där växer. Nya växter dyker upp varje år, men endast få av dem lever kvar; ibland försvinner även de gamla. Murruta, rödmalva, blomvass och pilblad borde dock kunna utlovas. Samling vid Lejontrappan i Brunnsparken kl. 17:30. Stövlar är ej nödvändigt. Anmälan senast 20 augusti.

Lördag 25 augusti: Hallands Botaniska Förenings vildrosexkursion i Varbergstrakten.

Söndag 26 augusti: Vänerstrandsresa genom **Kållands härad** med *Olof Janson* och *Anders Bertilsson*. Vi besöker Källstorps mader, Skalludden samt Backa f.d. färjeläge, samtliga med en artrik vänerflora; vi bör kunna få se bl.a. hällebräken, strandbräsma, klockgentiana, grönskära, blomvass och gulkavle. Ca 4 km vandring i mest lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 8:00 och vid Örslösa kyrka kl. 10:00. Stövlar anbefalles! Anmälan senast 24 augusti.

Lördag 1 september: Sensommarexkursion till **Ramsvikslandet** ledd av *Evastina Blomgren*. Om solen är med oss bör vi kunna få se fyra vackra gentianor i blom: ängs-, sump-, fält- och kust-, liksom två arunarter: kust- och dvärg-, men även de söta "småttingarna" fyrling, dvärglin, rödlånke och knutört. Ca 3 km vandring i lätt terräng. Samling vid "Botanhuset" kl. 8:00 och på reservatparkeringen vid Haby kl. 10:00. Anmälan senast 30 augusti.

Lördag 29 september: Ruderatexkursion i Göteborgstrakten. Se häfte 3 av "Calluna".

För planeringen av ruderatexkursionen uppmanas alla medlemmar, som finner någon intressant lokal med mer eller mindre underliga ruderatväxter, att meddela detta till Erik Ljungstrand.

Bärmålla (*Chenopodium foliosum*)

Eva Grundel

Tallgatan 2, 547 31 Gullspång

Foto: Eva Grundel

Sommaren 2011 köpte jag en dansk fröpåse på Netto med blandade blomfröer. Jag sådde dem i mitt växthus. Det kom upp lite blandade arter, bland annat något grönt målla-aktigt som det kom små gröna frukter på. Jag tyckte det var spännande, därför fick den stå kvar. Frukterna mognade efterhand och övergick till en vacker röd färg som påminde lite om hallon men kändes fastare. Jag ångrar nu att jag inte smakade på dem. Foton på växten samt ett torkat exemplar sändes till Rolf-Göran Carlsson och Kurt-Anders Johansson i Skövde som bestämde den till bärmålla. Även Erik Ljungstrand har konfirmerat fyndet. Han informerar om att i Västergötlands Flora (Bertilsson m.fl. 2003) anges bärmålla från Vänga kvarn 1999 (S. Bergsten) jämte femton äldre uppgifter, den senaste från Karlsborg 1962. I "Supplement 1" (Herloff 2006; Calluna 23(4) s. 28) tillförs Parkvägen i Fristad 2006 (Göte Lorén), samt i

"Supplement 2" (Herloff 2009; Calluna 26(4) s. 14) även Sörmossens soptipp i Nödinge 2008 (Erik Ljungstrand & Kjell Holmner).

Bärmållan är en ettårig ört med klarröda bärlika fruktställningar spridda längs stjälken. Bladen är ljusgröna, trekantiga till formen med grovt fliktandade kanter. Arten blommar från juli till september och den växer på kulturpåverkad mark. En förväxlingsart till bärmålla är smultronmålla (*C. capitatum*) men man kan se skillnad genom att smultronmållans frön är kölade samt att den saknar blad i övre delen av blomställningen. Bärmållan förekommer tillfälligt på olika platser i Sverige (Naturhistoriska Riksmuseet 1997).

Foto: Eva Grundel

Kattfot (*Antennaria dioica*) - Årets växt 2012

Lennart Sundh

Odengatan 24, 52143 Falköping
sundh.miljo@telia.com

Kattfot är en flerårig ört som blir 5-20cm hög. Arten trivs på öppen, torr och kvävefattig mark såsom naturbetesmarker, gräsbackar, skogsbryn och vägkanter. Den är något hävdgynnad. Den bildar ofta täta mattor med hjälp av korta utlöpare från bladrosetten. Det är en ullhårig växt med upprätt stjälk med flera strödda blad samt med en bladrosett vid basen. Arten blommar från maj till juli och är en tvåbyggare, vilket innebär att den har både han- och honplantor. Blomfärgen skiftar från vitt till rosa i olika nyanser. Hankorgarna är kortare och bredare än honkorgarna. Arten har varit ganska vanlig i hela Sverige men den minskar nu på många håll främst till följd av iverväxning. Den är också mycket känslig för konstgödsel (Naturhistoriska Riksmuseet 2006 och Svenska Botaniska Föreningen 2012).

Foto: Karin Bohlin

Foto: Karin Bohlin

Under 2012 vill vi att så många västgötar som möjligt besöker lokaler med kattfot och rapporterar alla fynd av arten. Bäst är att Du rapporterar fynden direkt på Artportalen. Försök att uppskatta den yta (dm²/m²) som täcks av kattfot. Du kan, under rubriken ”Kommentar”, skriva in eventuella hot mot beståndet eller andra uppgifter som kan vara av värde. Här får du också gärna skriva vilken blomfärg och kön klonerna har.

Vill du hellre skicka in dina rapporter via vanlig post finns rapportblankett för detta på <http://www.sbf.c.se/>. Rapportblankett kattfot.doc kan du skriva ut, fylla i för hand och skicka in till Lennart Sundh, rapportmottagare för Västergötlands Botaniska Förening eller till

Ulla-Britt Andersson
Kummelvägen 12
386 92 Färjestaden

Manusstopp för *Calluna* (2) 2012

Manuskript till *Calluna* häfte 2, 2012 skickas till
Sanna Fant senast den 14 maj 2012.

Adress:
sannafant87@hotmail.com
eller
Sanna Fant
Friggeråker Lilla Trampet
521 94 Falköping

Västergötlands Botaniska Förening säljer

Västergötlands Flora, 743 sidor	200:-
Västergötlands Flora, Supplement 1, 53 sidor	20:-
Västergötlands Flora, Supplement 2, 32 sidor	20:-
Västergötlands Flora CD	50:-
Botanisk Västgötalitteratur, 63 sidor	50:-

Ev. portokostnad tillkommer.

Botaniska Föreningen i Göteborg säljer

Göteborgs och Bohus läns fanerogamer och ormbunkar (Fries 1971), 453 sidor	100:-
En frisk och blomstrande perenn (Bernström 1989), 144 sidor	100:-
Medlemmar i BFiG kan köpa böckerna (med medlemsrabatt) för 75:-	

Calluna 29(1) 2012

BORÅS

ISSN 2000-2335

Innehåll

- 1 Fant, S.: *Redaktörsskifte*
- 2 Kallelse till årsmöte 2012
- 3 ”De Vilda Blommornas Dag” söndag 17 juni 2012
- 7 Program för Botaniska Föreningen i Göteborg
- 9 Exkursionsprogram för 2012 (del 1)
- 15 Grundel, E.: *Bärmålla (Chenopodium foliosum)*
- 16 Sundh, L.: *Kattfot (Antennaria dioica)*
- 17 Manusstopp för *Calluna* (2) 2012